

KÜRESELLEŞME VE YERELLEŞME ÇAĞINDA YEREL DEMOKRASİ VE KENTSEL YAŞAM

Hüseyin KOÇAK*

ÖZET

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler sonucu dünya küresel bir köy haline gelmiştir. Küreselleşme süreci, kapitalist ekonomik sistemi dünyanın tek geçerli ekonomik sistemi yapmayı amaçlamaktadır. Geleneksel “kamu yararı” anlayışının yerini “yeni bir kamu yararı anlayışı” almaktadır. Kamunun toplumsal yaşamdaki etkinliğinin azaltılması sonucunda, küresel ekonomik süreç, kentsel çevredeki eşitsizlikleri artırıcı etkiler yapmaktadır. Ayrıca, bir yanda küreselleşme süreci hızla devam ederken, diğer yanda “yerelleşme”nin önemi vurgulanmaktadır. “Küresel düşün, yerel hareket et” söylemi bağlamında, kentsel yaşam kalitesi artırılabilir. Bu makale küreselleşme ve yerelleşme süreçlerinin kentsel yaşam ve yerel demokrasi üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Yaşam, Küreselleşme, Yerel Demokrasi

LOCAL DEMOCRACY AND URBAN LIVING IN AGE OF GLOBALIZATION AND DECENTRALIZATION

ABSTRACT

Our world became a global village as a result of developments in science and technology. Globalization process aims to capitalist economic system as unique and valid economic system in the world. Traditional concept of Public Interest has changed. New Public Interest consideration has replaced. As a result of decreasing the effect of public in social life, global economic process has been increasing the inequalities in urban life. Moreover, while the maintenance of rapid globalization process, it has been emphasized the

---

* Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
03200, Afyonkarahisar, Türkiye, kocak@aku.edu.tr

importance of localization. In the context of the idea of “Think globally, act locally”, quality of urban life can be improved. This article aims to evaluate the effects of the process of globalization and localization on urban life and local democracy.

Key Words: Urban Life, Globalization, Local Democracy.

GİRİŞ

Küreselleşme ve yerelleşme kavramları son yıllarda üzerinde en çok konuşulan kavramlar arasında yer almaktadır. Özellikle küreselleşme kavramı, yalnızca ekonomi ile ilişkilendirilemeyecek kadar geniş ve çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Ancak bu çalışma kapsamında, kavramın, daha çok kentsel yaşam ve yerel demokrasi ile ilişkisi değerlendirilmektedir.

Küreselleşme, toplumların ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel yaşamlarını yakından etkilemektedir. İletişim teknolojilerindeki yeniliklerin yeryüzündeki uzaklık kavramını ne şekilde değiştirdiği gözlemlenmekte ve ulusal sınırlar önemini yitirmektedir. Küreselleşme, kimi görüşlere göre, kapitalizmin ortak bir yaşama biçimi olarak yaygınlık kazanması ve sermayenin küresel boyutta egemenliğini güçlendirmesi olarak tanımlanmaktadır.

Küreselleşme ve yerelleşme çağı diye tanımlanabilecek yüzyılımızda ulus devletler, artık egemenliklerini ulus üstü, uluslar arası, bölgesel ve kentsel güç odakları ile paylaşmak durumunda kalmaktadırlar. Bunun yanı sıra, merkezi yönetimlerin, artık kararlarını kendi tercihleri doğrultusunda ve kendine özgü ölçünlere göre almakla yetinemeyecekleri de öne sürülmektedir. İlk bakışta birbiri ile çelişir görünen bu iki yönlü gelişme ve değişme süreci bağlamında küreselleşme eğilimi, geleneksel yönetim anlayışlarını, uluslar arası yapılanmaları ve bunların işleyişlerini hızlı bir biçimde dönüştürmektedir; buna karşılık, yerelleşme süreci ise küreselleşme eğiliminin kendi bünyesinde taşıdığı tekdüze ve merkezîyetçi anlayışları yeniden üreterek ve birbirine eklemleyerek daha insani ve yaşanabilir bir dünyanın oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.¹

Başka bir deyişle, yerelleşme kavramı, küreselleşme kavramı ile birlikte anılmakta adeta birbirlerinin varlık nedeni ya da tamamlayıcısı konumunda bulunmaktadır. Dünya üzerinde bir yandan küreselleşme rüzgarları eserken, eş zamanlı olarak yerel ve kültürel değerlerin önemi vurgulanmaktadır. Başta çevre olmak üzere, ekonomi, siyaset ve kültürel alanda yaşanan küresel nedenlerden

---

¹Ökmen, M., Özer B., “Küreselleşme-Yerelleşme Dikotomisinin Açılımları Üzerine Bir Tartışma”, **Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi**, (ed. A.Yılmaz-Y, Bozkurt), Gazi Kitabevi, Ankara, s.20, 2007.

kaynaklanan sorunların çözümünde yalnızca küresel beklentiler içinde olmanın doğru olmadığı, yerel dinamikleri ve kaynakları çözümün bir parçası olarak görme gerekliliği anlaşılmalıdır.

Hiç bir yerel çaba küçük görülmemeli, yerellik ve yerel demokrasi güçlendikçe sorunların üstesinden gelinebileceği unutulmamalıdır. Bu çalışma kapsamında, öncelikle, kavramsal düzeyde küreselleşmeyi ele almak, söz konusu olgunun karşıtları ve savunucularının savları hakkında bilgiler vermek doğru bir başlangıç olacaktır.

Temel Kavramlar Ve Tanımlar

İletişim ya da bilgi çağı olarak da tanımlanan günümüzde, üzerinde en çok konuşulan konuların başında küreselleşme, yerelleşme ve yerel demokrasi kavramları gelmektedir. Son yıllarda küreselleşme süreciyle beraber dünyada büyük bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bir yandan küreselleşme eğilimleri sürerken öte yandan yerel demokrasi ve yerellik kavramları da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda öncelikle temel kavramsal betimlemeler yaparak konuyu irdelemek yararlı olabilir.

Küreselleşme

Yüzyılımızda, sanayi, iletişim ve ulaşım teknolojisindeki gelişmeler dünya toplumlarını ekonomik, siyasal ve kültürel yönlerden birbirine bağlamış, birbirinden etkilenir duruma getirmiştir. Serbest piyasa sistemi nedeniyle, gelişmiş-az gelişmiş ülkeler, karşılıklı bir bağımlılık içine girmişlerdir. Öte yandan, demokrasi ve insan hakları ile barış ve ortak gönenç, bu karşılıklı bağımlılık içinde ve küresel bir dayanışma anlayışı ile gerçekleştirilebilecektir.²

Küreselleşme, sermayenin, malların ve kültür varlıklarının, bilim ve teknolojik olanakların sınırlarını aşan bir sürecin, hem de oldukça karışık, karmaşık inişli çıkışlı, zaman zaman çelişkili, etkilediği alanlarda ne gibi sonuçlar doğuracağı ve doğacak sonuçlardan bizzat kendisinin nasıl etkileneceği, bugünden asla kestirilemeyecek bir süreci yahut süreçler topluluğunu akla getirmektedir.

Sermayenin küreselleşmesi sürecinde, gelişmiş ülkelerden geliştirmekte olan ülkelere kaynak aktarımının gerçekleşeceği iddia edilse de gerçekleşenler tam aksi yönde olmuştur. Gereken ve gerçekleşen arasında çok önemli karşıtlıklar gözlenmektedir. Bu süreçte sermaye küreselleşmiş, ancak emek

---

²Kaplan, A., **Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları**, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Tezler Dizisi:3, Ankara, s.24, 1999.

küreselleşmemiştir. Sermaye tamamen vatansızlaşmış, emek ise büyük kentlerin hazmedemeyeceği toplumsal ve ekonomik gerginlikleri beraberinde getirmiştir.³

Küreselleşme, temelinde 19. Yüzyıl emperyalizminin, günümüz koşullarına uydurulmasıdır. Genelde gelişmiş ülkelerin yararına işleyen ve ucuz emeği sömüren küreselleşme politikaları, sanki yeni bir olgu gibi öne sürülmektedir. Dünya genelinde bilinçlenmiş halk kesimlerinden küreselleşmeye tepkiler artarak devam etmektedir. Zengin ülkelerin sade bir yurttaşından bile artık şöyle sözler duyulmaktadır: “Şu aşamada benim devletim benimle ilgileniyor, bana sosyal güvence veriyor ya ‘global devlet’ benim için ne yapacak?”⁴

Küreselleşme, ülkeler arasındaki ilişkilerin yaygınlaşması ve gelişmesi ideolojik ayrımlara dayalı olarak kutuplaşmaların çözülmesi, farklı toplum ve kültürlerin inanç ve beklentilerin daha iyi tanımlanması, toplumlararası ilişkilerin yoğunlaşması ülkelerin sahip oldukları maddi ve manevi değerlerin ve bu değerler çerçevesinde oluşmuş birikimlerin ulusal sınırları aşarak dünya çapında yayılması, teknolojideki atılımın her geçen gün yeni boyutlar kazanması gibi çeşitli anlamlar taşımaktadır.

1980’lerin sonlarında, Sovyetler Birliği’nin dağılması, komünist rejimlerin art arda yıkılması, Demir Perde’nin doğusu ile batısı arasındaki ilişkilerin yumuşaması, küreselleşmeyi hızlandırmıştır. Dünya ticaret sisteminin liberalleşmesinden doğan sonuçların çevreyi ve kentsel yaşamı derinden etkilemekte olduğu dikkat çekmektedir. Kamunun ekonomik ve toplumsal yaşamdaki etkinliğinin azaltılması sonucunda, küresel sermaye kentsel çevredeki eşitsizlik ve adaletsizlikleri alabildiğince artırıcı etkiler yapmaktadır.⁵

Günümüzde, küreselleşmenin en çok eleştirilen toplumsal sonucu, dünya ölçeğinde ve ülkelerin kendi içinde yarattığı toplumsal adaletsizlik veya eşitsizliktir. Aslında eşitsizlik insanlığın tarihsel toplumsal gelişiminin sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan eşitsizlik, kapitalist üretim biçiminin doğasında var olan bir özelliktir ve sadece küreselleşmeyle ortaya çıkmış yeni bir olgu değildir. Ancak, küreselleşme sürecinin getirdiği serbest rekabet, zaten var olan eşitsizliği daha da artırmıştır. Küreselleşmeyi ve sonuçlarını olduğu gibi kabul etmenin de, mutlak olarak ona karşı tavır almanın da, toplumların uzun ve kısa dönemli çıkarları açısından çeşitli maliyetler taşıdığı bilinmektedir.

³Boratav, K., “Ekonomi ve Küreselleşme”, **Emperyalizmin Yeni Masalı:Küreselleşme**, Der. Işık Kansu, Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Vakfı Yayını, Ankara, s.26, 1996.

⁴Kili, S., “Küreselleşme: Bir Değerlendirme”, **Kent ve Politika Antik Kentten Dünya Kentine**, (ed. A. Mengi), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, s.59, 2007.

⁵Keleş, R., **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, s.56, 2006.

Küreselleşme konusunda, iyi veya kötü olduğu yönünde pek çok tartışmalar, hatta eylemler birbirini izlemektedir. Gerçekten de, küreselleşme, ülkeden ülkeye, topluluktan topluluğa, bölgeden bölgeye hatta bunların kendi içlerinde bile değişen olumlu ve olumsuz yönleri sahiptir. Aynı ülke veya sosyal grup için bir yönüyle olumlu, diğer yönüyle olumsuz gelişmeler olabilir. Üzerinde herkesin görüş birliği içinde olduğu yönü, yerel halkın katılımını, dolayısıyla yerel demokrasiyi geliştirme açısından alışıl gelmiş değerleri alt üst eden bir yapıya sahip olduğudur.⁶

Küreselleşmenin, kimi fırsatlar sunmasına karşın beraberinde pek çok riskleri de getirdiği bir gerçektir. Özellikle doğal kaynaklardan eşit bir biçimde yararlanma ve yoksulluğun azaltılması ve yerel demokrasinin güçlendirilerek kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi konularında hep yoksul ülkelerin aleyhine durumlar oluşmuş, adeta yoksulluk küreselleşmiştir. Kısa dönemli çıkarlar uğruna uzun dönemli çıkarlardan ödün vermemek, küreselleşmeyi iyi değerlendirip ülke gerçeklerini göz önünde bulundurarak hareket etmek gerekmektedir.

Öte yandan, tüm dünyayı etkileyen küreselleşme ve yerelleşme olgularının öne çıkardığı bölgeselleşme eğilimlerinden de söz etmek gerekmektedir. Bölgeselleşme, daha çok politik ve ekonomik bütünleşmenin aracı olarak kullanılmaktadır. Ulusal nitelikli bölgeselleşme anlayışı ise, aslında, küresel pazara ve bölgesel bütünleşmeye eklenildiği ölçüde dikkate alınmaktadır. Ulusal düzeyde asıl istenen yönetim/çok ortaklı yönetim anlayışına dayanan yerelleşmenin sağlanmasıdır. Diğer bir deyişle, yerel ve bölgesel olan ulusal hedeflerin, küresel ve uluslar arası bölgesel beklentilere yanıt vermesi istenmektedir.⁷

Küreselleşme çağının esintileri, her alandaki değişimin zamanını, içeriğini, biçimini ve amaçlarını iç dinamiklerin etkisinden çıkarıp, dış dinamiklerin yönlendirdiği bir yörüngeye oturtmaktadır. Türkiye’de de yaşanan durumlar bu yöndedir. Yaşanan gelişmeler kimilerini tepkisel olarak yerel demokrasi karşısında kuşkulu davranmaya itmektedir. Böylesi gelişmelerin yerel demokrasiye inancı olmayanlara dayanabilecekleri bir gerekçe sağladığı da açıktır.⁸

---

⁶Yücel, A., “Küreselleşme ve Yerel Yönetimlerde Reform Gereği”, **I. Ulusal Yerel Yönetimler Çalıştayı**, 6-7 Haziran, Biga/Çanakkale, s.99, 2003.

⁷Mengi, A., Algan N., **Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme AB ve Türkiye Örneği**, Siyasal Kitabevi, Ankara, s. iii-iv, 2003.

⁸Keleş, R., **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Cem Yayınevi, İstanbul, s.13, 2006.

Genel olarak ekonomik açılardan ele alınan küreselleşme olgusu, ülkelerin toplumsal ve siyasal politikalarını da birbirine yakınlaştırmaktadır. Bu kapsamda, yalnızca ekonomik gelişme alanlarında değil, insan haklarının gelişmesi, demokratikleşme, sivil toplumun güçlenmesi gibi alanlarda da küreselleşmeye tanık olunmaktadır. Bu gelişmelerin kentsel yaşama doğrudan olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Yerel Demokrasi

Yerel düzeyde demokrasinin sağlanması, ulusal düzeyde de demokratikleşmeyle ilgili olmakla birlikte, yerel yönetim ve demokrasi gelenek ve kültürünün oluşturulmasına, kentine, kentli haklarına sahip, bununla ilgili davranış ve eylemlerde bulunacak bir biçimde bilinç ve duyarlılık kazanmış bireylerin yetişmesi ile olanaklıdır.

Demokrasi, geleneksel olarak “halkın kendi kendini yönetmesi” biçiminde tanımlanmaktadır. Yerleşmelerin nüfus ve alan olarak büyümeye başlamasından sonra, genellikle, yöre halkı seçerek iş başına getirdiği temsilcileri aracılığıyla yönetmeye başlamıştır. Başka bir anlatımla, zaman içinde doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasi kavramı yaygınlaşmıştır.

Yerel demokrasi ise, ulusal ölçekteki demokratik yönetimin temelini oluşturmaktadır. Batılı ülkeler, demokrasi anlayışlarının ve demokrasiye bağlılıklarının bir gereği olarak, temsili nitelikteki yerel kurumları ve yerel özerklik ilkesini geliştirirken; Doğu Avrupa ülkeleri de, temsili halk komiteleri hiyerarşisi kurarak, pratiklerini geliştirmeye çalışmışlardır.⁹

Öte yandan, çoğunluğu elde ederek siyasal erki eline geçiren kimi partilerin, azınlıkta kalanların hak ve özgürlüklerine saygı göstermeyerek demokrasiyi ortadan kaldıracabilecek ölçüde bu erki kötüye kullanmasına ilişkin uygulamalar karşısında çoğulcu demokrasi anlayışı gelişmiştir.¹⁰

Türkiye’de yerellik ve yerel demokrasi son yirmi yılda oldukça önemli bir aşama kaydetmiştir. Bu gelişmeler, kuşkusuz, siyasal yaklaşımların değişmesinin ve hukuksal anlamda yeniden yapılanmanın ürünüdür.¹¹ Merkezîyetçi yaklaşımların yerel alanı sınırlayıcı içeriği elbette değişmektedir ve değişmektedir. Yerel hizmetler yerel demokratik mekanizmalar içinde

---

⁹ a.g.e., s.67.

¹⁰ Geray, C., **Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı**, TBD ve Konrad Adenauer Vakfı Yayını, Ankara, s.14, 1995.

¹¹ Çukurçayır, A., “Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset”, **Yerel Siyaset**, Okutan Yayıncılık, İstanbul, s.33, 2008.

planlanmalı ve sunulmalıdır. Bu, etkinlik ve verimliliği artıracaktır.¹² Yerel demokrasi açısından ne kadar aşama kaydedilirse, genel anlamda demokratikleşme hızlanacak ve sağlıklı bir yapıya kavuşacaktır. Bu anlamda ağır ve aksak adımlarla ilerlemektedir, henüz yolun ortalarında sayılabiliriz.

Yerelleşme

Yerelleşme, bir anlamda, devletin merkezi yönetim birimleri ile yerel yönetim birimleri arasındaki iş bölümünde, yerel birimlerin ağırlık kazanması anlamına gelmektedir. Başka bir açıdan yerelleşme ya da yerellik, ulus devlete fazla ihtiyaç duyulmaksızın, bireylerin ve yerel birimlerin ortak birliktelik duygusu ve kültürü altında kendi kendilerini yönetme yeteneğine kavuşmalarını ifade etmektedir.

Yerelleşme, gerçekten de yerel demokrasiyi güçlendirmek için önem taşımakta, yerel özerklik için yerel yönetimlerin merkezi yönetimin vesayetinden kurtarılmasını gerektirmektedir. Bununla birlikte, yerelleşmenin, tamamen bağımsız olarak ve kendi başına yeterli bir yönetim dizgesi olarak düşünülmesi doğru değildir. Merkezi yönetim ve yerel yönetim arasında hizmette etkinlik, verimlilik ve yerelliği(subsidiarity) esas alan, birbirini tamamlayıcı, eşgüdüm içinde bir çalışma yapısı kurulmalıdır.

Yerelleşme olgusunu açıklayabilmek için “Desantralizasyon”(Yerinden Yönetimleştirme) kavramı kullanılmaktadır. Desantralizasyon ise, klasik ve modern olarak iki anlamda kullanılmaktadır. Klasik anlamda desantralizasyon, merkezi idareden mahalli idarelere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını ifade etmektedir. Modern anlamda desantralizasyon ise, merkezi idarenin elindeki planlama, karar verme ve kamu gelirlerinin toplanması gibi idari yetkilerin bir kısmının taşra kuruluşlarına ve idarenin dışındaki gönüllü örgütlere(dernek ve vakıf gibi) aktarılmasıdır. Kısaca, desantralizasyon, merkezi idarenin küçültülmesi olgusudur.¹³

Yerelleşme, yerel demokrasiyi güçlendirmek için önem taşımaktadır. Ancak yerelleşme, ya da yerinden yönetim derken, bunun kendi başına yeterli olacağını ve mükemmel bir yönetimi oluşturacağını düşünmek yanlıştır. Özeysel yönetimin, yerel yönetimlerden daha iyi yapabileceği kimi görevler bulunmaktadır. Dünyadaki sosyo-politik değişim eğilimleri izlendiğinde küreselleşme ile birlikte gelişen bir olgunun da yerelleşme olduğu görülmektedir. Yerelleşme diğer deyişle, merkezde toplanmış olan güç ve

¹²Kösecik, M., “Türkiye’de Yerel Seçimler”, **Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar I**, (Ed. Hüseyin Özgür-Muhammed Kösecik), Nobel Yayınevi, Ankara, s.272, 2005.

¹³Eryılmaz, B., **Kamu Yönetimi**, Erkam Matbaası, İstanbul, s.76-77, 2000.

sorumlulukların yerel yönetim birimlerine aktarılması sürecidir. Ayrıca, yerelleşme, yerel dinamiklerin harekete geçirilerek, ekonomik kalkınmanın sağlanması ve yerel demokrasiye işlerlik kazandırılarak ekonomik getirilerin yerel halka yayılması gibi hedeflerle bütünleşmektedir.¹⁴

Küreselleşme ve Yerelleşme Bağlamında Kentsel Yaşam

Küreselleşme, yerel demokrasi ve yerel yönetimleri dışlamamaktadır. Ancak, küreselleşme ve yerelleşme olgularının kentsel yaşam üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu sınırlı çalışma kapsamında ayrıntılı bir liste verebilmek olanaksız olsa da, kimi temel noktalara vurgu yapmak yerinde olabilir.

Küreselleşme özünde yokluğun ve yoksulluğun ortadan kaldırılması, dünya kaynaklarının dünyanın her yerine daha hızlı ve kolay bir biçimde ulaştırılması savsözleri ile dillendirilmişti. Ancak, yaşanan süreçte bunun böyle olmadığı ve olamayacağı görülmektedir. Bu çark tek yönlü ve gelişmiş ülkelerin lehine işlemekte hala yoksul ve gelişmekte olan ülkelerdeki yoksulluk ve geri kalmışlık kısır döngüsü devam etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin kimi kentlerinde, görece yüksek yaşam ölçünlerine sahip küçük ve ayrıcalıklı gruplar ve geniş yoksul yerel halk birlikte yaşamaktadırlar. Gerçekten de küreselleşme bu geniş halk kitlelerinin sorunlarına çare olamamaktadır.

Sermayenin akışkanlığının önündeki engelleri kaldırabilmek için, kentsel ve çevresel değerlerin göz ardı edilmesi de küreselleşmenin sonuçlarındandır. Yerel kamu hizmetlerinin finansmanında, uluslar arası finans kuruluşlarının liberal politikalarından, ülke ve kent ekonomileri olumsuz olarak etkilenmektedir.¹⁵

1980'li yıllarda, İstanbul'un, korunması zorunlu kimlik öğelerini yıpratın yerel yöneticiler, küreselleşmenin isteklerine yanıt verme çabası içine girmişlerdir. Hatta kimi bilim insanları da bu çabaları övmüşler ve daha fazlasının yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Onlara göre, küresel ile yerel arasında sıkışıp kalmış olan İstanbul, bir "dünya kenti" olabilmek için uluslar arası sermayeyi hoşnut kılacak hiçbir girişimden kaçınmamalıdır.¹⁶

---

¹⁴Zibel, E., "Küreselleşme ve Yerel Yönetimler", **Yerel Yönetimler Kongresi, 3-4 Aralık**, Biga/Çanakkale, s.187, 2004.

¹⁵Keleş, R., **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, s.57, 2006.

¹⁶Keyder, Ç., **İstanbul:Küresel ile Yerel Arasında(Derleme)**, Metis Yayınları, İstanbul, s.9, 2000.

Yerelleşme ve yerel demokrasi ne kadar güçlü olabilirse kentsel yaşamın daha iyi olacağı söylenebilir. Şöyle ki, yerellik beraberinde, katılım, özerklik ve saydamlık kavramlarını da getirecektir. Bu sayede yönetime katılma, karar verme süreçlerinde temsil ve sorunların yerinde saptanması ve çözüm yollarının araştırılması daha kolay olabilir. Kentsel yaşamla ilişkileri bağlamında, yerelleşme ve yerel demokrasiye, küreselleşmeden daha çok olumlu anlamlar yüklenebilir.

Sonuç

Küreselleşme ve yerelleşme olguları, kimi karşı ve yandaş görüşler ileri sürülse de, varlığını devam ettirmektedir. Kanımızca, bu olguları, tümüyle kabul ya da ret ikileminden kurtularak, ortak yarar çerçevesinde değerlendirmek gerekmektedir. Kavramsal boyutta ak-kara ayırımına gitmeden ülkelerin, kendi tarihsel, siyasal ve sosyo-kültürel ve ekonomik koşullarını göz önünde bulundurarak geleceğin yaşanabilir kentlerini, güçlü ve özerk yerel demokrasi aracılığıyla kurulabileceği unutulmamalıdır. Yapılması gereken, nesnel ve bilimsel ölçütler ışığında olguları ele almaktır. Bu çalışmada, küreselleşmenin kentsel yaşam üzerinde olumsuz etkiler meydana getirdiği vurgulansa da, gelişmiş ülkeler örneğine bakıldığında durumun biraz daha farklı olduğu görülmektedir. Küreselleşme, gelişmiş ülkelerin kimi gelişmiş kentlerinde, kentsel yaşama olumlu etkiler yapmaktadır. Ama söz konusu ülkeler kendi yurttaşlarına bu olanakları sunarken diğer ülkeleri (geri kalmış ve gelişmekte olan) sömürmekten geri durmamışlardır.

Ancak, genel olarak bakıldığında, tüm dünyada, küreselleşmenin sonucu olarak, kimi göstergelere bakıldığında, hızla bir kötüye gidiş, doğal kaynakların yok edilmesi, yoksulluk, açlık, çevresel kötüye gidiş ve çarpık kentleşme söz konusudur. Yalnızca gelişmiş ülkelere özgü, kentsel yaşamda görece iyileşmeler gözlenmesi yeterli değildir. Gelişmiş ülkelerin yoksul bölgeleri ve kentlerinde de durumlar çok kötüye gitmektedir.

Son olarak, küreselleşmenin yoksulluğu küreselleştirdiği söylenirse abartı sayılmaz. Bu anlamda küreselleşmenin kentsel yaşama olumsuz etkiler yapmakta olduğu söylenebilir. Buna karşın, yerel demokrasi ve yerelleşme çabalarının kentsel yaşam üzerinde olumlu katkılar yapabileceği değerlendirilmektedir. Yerel demokrasi ne kadar güçlü olursa, kentsel yaşama ilişkin kararlar, yerel halkın katılımı ile alınacak, bu sayede halk, kendi yaşamına ilişkin verdiği kararlardan dolayı, ötelerde, uzaklarda bir sorumlu aramayacaktır. Kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilebilmesi açısından gelinebilecek en uygar nokta, yerel değerlere ve yerel halkın kararlarına saygı duyulması gerektiğidir.

KAYNAKÇA

- Boratav, K., 1996, “Ekonomi ve Küreselleşme”, **Emperyalizmin Yeni Masah:Küreselleşme**, Der. Işık Kansu, Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Vakfı Yayını, Ankara.
- Çukurçayır, A., 2008, “Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset”, **Yerel Siyaset**, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Eryılmaz, B., 2000, **Kamu Yönetimi**, Erkam Matbaası, İstanbul.
- Geray, C., 1995, **Yerel Özerklik, Demokrasi ve Halkın Katılımı**, TBD ve Konrad Adenauer Vakfı Yayını, Ankara, 1995, s.12-20.
- Kaplan, A., 1999, **Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları**, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Tezler Dizisi:3, Ankara, s.23-28.
- Keleş, R., 2006a, **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, s.55-59.
- Keleş, R., 2006b, **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Keyder, Ç., 2000, **İstanbul:Küresel ile Yerel Arasında(Derleme)**, Metis Yayınları, İstanbul.
- Kili, S., 2007, “Küreselleşme: Bir Değerlendirme”, **Kent ve Politika Antik Kentten Dünya Kentine**, (ed. A. Mengi), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 59-75.
- Kösecik, M., 2005, “Türkiye’de Yerel Seçimler”, **Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar I**, (Ed. Hüseyin Özgür-Muhammed Kösecik), Nobel Yayınevi, Ankara.
- Mengi, A., Algan, N., 2003, **Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme AB ve Türkiye Örneği**, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Ökmen, M., Özer, B., 2007, “Küreselleşme-Yerelleşme Dikotomisinin Açılımları Üzerine Bir Tartışma”, **Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi**, (ed. A.Yılmaz-Y. Bozkurt), Gazi Kitabevi, Ankara, s.19-42.
- Yücel, A., 2003, “Küreselleşme ve Yerel Yönetimlerde Reform Gereği”, **I. Ulusal Yerel Yönetimler Çalıştayı**, 6-7 Haziran, Biga/Çanakkale, s.98-108.
- Zibel, E., 2004, “Küreselleşme ve Yerel Yönetimler”, **Yerel Yönetimler Kongresi, 3-4 Aralık**, Biga/Çanakkale, s.187-199.